

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז תל-אביב (מיסוי וכלכלה)

רחוב מנחם בגין 154, תל אביב 6492107

טל': 073-3924600 ; פקס': 03-5163093

המאשימה ;

- נ ג ד -

1. בנימין נתניהו

באמצעות עוה"ד עמית חדד, ישראל וולנרמן ונועה מילשטיין

מרח' ויצמן 2 (בית אמות), תל אביב

טל': 03-5333313 ; פקס': 03-5333314

2. שאול אלוביץ'

3. איריס אלוביץ'

באמצעות עוה"ד ז'ק חן, שי אילון, נעה פירר, ושניר כלימי

מרח' ויצמן 2, תל אביב

טל': 03-6932077 ; פקס' 03-9632082

4. ארנון מוזס

באמצעות עוה"ד שרון קליינמן ואח'

רח' תובל 40, רמת גן 5252247

טל': 03-6120011 ; פקס' 03-6121100

הנאשמים ;

בקשה להתיר לעד צחי חבקין לעיין במסמכים רלוונטיים לפני השלמת עדותו

בית המשפט הנכבד מתבקש להתיר לעד צחי חבקין, לפני השלמת עדותו, לעיין במסמכים שערך במסגרת החקירות בתיק זה ובפרוטוקולים של ישיבות שבהן השתתף, לרבות ישיבות עם היועץ המשפטי לממשלה.

עיון זה דרוש כדי לרענן את זיכרונו ולאפשר לו למסור עדות מלאה ומדויקת.

כן מתבקש הדבר מטעמי הגיונות, בשים לב לכך שלעדים אחרים הותר לעיין במסמכים דומים, והכל מן הטעמים שלחלף.

ואלה נימוקי הבקשה :

1. המאשימה זימנה לעדות חוקרים שונים שנמנו עם צוותי החקירה בתיק זה.
2. לפני עדותם, הותר לחוקרים אלה – בין שהיו שוטרים בשירות פעיל ובין שפרשו – לעיין בחומרי החקירה הרלוונטיים, לרבות תרשומות פנימיות ופרוטוקולים של ישיבות עם היועץ המשפטי לממשלה.
3. כך, למשל, מעדותו של מר **מומי משולם** בפרוטוקול הדיון מיום 20.2.2023, בעמודים 25279-25280, עולה כי במסגרת הריענון עיין במסמכים שונים ובכלל זה בפרוטוקול של ישיבה אצל היועץ המשפטי לממשלה שבו נכח:

"ש. אז איך אתה יודע מה היה הסיכום של היועץ ?

ת. הייתי בישיבה

ש. כן, אבל איך אתה יודע מה נכתב בסוף? בסוף יצא סיכום כתוב.

ת. בי ראיתי את הפרוטוקול.

ש. ראית את הפרוטוקול?

ת. כן.

ש. מתי?

ת. בריענון

ש. בריענון?

ת. כן

ש. ראית אותו שלם או מושחר?

ת. ראיתי אותו אני חושב שלם."

4. דברים דומים עלו גם מעדותו של מר **כורש בר נור**, אף שהיה שוטר בדימוס במועד עדותו. כך, בפרוטוקול הדיון מיום 8.4.2024, בעמוד 39184, שורות 10-17:

"ש. גם טובות הנאה. תגיד לי מי עדכן אותך ביחס לאישור היועץ לחקור את הדברים האלו שעכשיו אמרת? מי אמר לך שיש אישור יועץ כזה? הרי אתה מגיע לחקירה, ליחידה אחרי אישור יועץ נכון? כי אתה לא היית בינואר, מי עדכן אותך שיש אישור יועץ כזה?

ת. קראתי.

ש. קראת את האישור?

ת. כן, קראתי את הסיכום הפנימי של המשטרה

ש. אה, סיכום פנימי של משטרה?

ת. קראתי גם את ההנחיה של היועץ שהייתה באותה תקופה."

5. הנחיית פרקליט המדינה 7.13 מיום 31.12.2017 בעניין "ראיון עד" קובעת כי **בכלל יש להציג לשוטרים ולחקירים את המסמכים שנערכו, ובמקרים מסוימים גם מסמכים שנערכו בידי אחרים** (ראו סעיפים 41-42 להנחיה).

העתק הנחיית פרקליט המדינה "ראיון עד" מצורף בנספח 1;

6. במסגרת בקשה זו מתבקש להתיר לעד צחי חבקין לעיין במסמכים שנערכו על ידו ובמסמכים המתעדים ישיבות שבהן חשתתף – היינו, בליבת המסמכים שלפי הנחיית פרקליט המדינה מוצגים לשוטר או לחוקר קודם לעדותו.

7. מטעמי גילוי האמת והגינות דיונית, יש להתיר לעד צחי חבקין לעיין במסמכים הרלוונטיים שנערכו על ידו או מתעדים ישיבות שבהן חשתתף. בהקשר זה אין כל הצדקה להעמידו בעמדה נחותה לעומת חוקרים אחרים שהעידו מטעם המאשימה.


נועה מילשטיין, עו"ד


ישראל וולנרמן, עו"ד
ב"כ ראש הממשלה


עמית חדד, עו"ד

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיית פרקליט המדינה מספר 7.13 - ראיון עד
	י"ד טבת התשע"ח, 31 דצמבר 2017

7.13 - ראיון עד

מטרתה של הנחייה זו להתוות קווים מנחים באשר לראיון עד על ידי תובע, ובכלל זאת מהות הראיון, אופן ניהולו ועריכתו, המותר והאסור בו, סוגיו השונים ואופן תיעודו.

א. המסגרת החוקית

1. מוסד ראיון העדים אינו מוסדר בחקיקה. עם זאת, הפסיקה הישראלית הכירה בזכות ואף בחובתו המקצועית של התובע להיפגש עם עדיו במידת הצורך ועל פי נסיבות העניין, טרם עדותם בבית המשפט על מנת להכינם לקראת עדותם בבית המשפט¹.

ב. תכליות מוסד הראיון

2. תכליותיו העיקריות של ראיון עד הן לאפשר לתובע להתרשם באופן ישיר מהעד ומתרומתו הצפויה לחשיפת האמת במשפט, להכין את העד, לרענן את זכרונו ולספק לו את המידע הדרוש לקראת ההתרחשות הצפויה בבית המשפט². זאת, הן לצורך החלטה על העמדה לדין והן לקראת העדות.

3. בנוסף לאלו, ראיון העד נועד לוודא שהעד יכליל בעדותו את כל עובדות האמת הרלוונטיות, לברור ולסלק את אלה שאינן רלוונטיות, ולהימנע מהכללת עדויות שאינן קבילות, כגון עדות שמיעה ועדות סברה.

4. ראיון עד יכול לאפשר לתובע לעמוד על מהימנותו של העד ועל האופן בו ראוי לחוקרו. על ידי כך יכול התובע לכוון את צעדיו לגבי המשך ההתנהלות בתיק וכן, במקרה הצורך, להבין לעומקן ראיות מסובכות או מורכבות.

¹ ראה ע"פ 226/54 אלופי נ' היועמ"ש (פורסם בנבו 31.7.1955), פ"ד ט 1345, וכן ע"פ 4855/02 מ"י נ' בורוביץ, פ"ד נט (6) 776 (פורסם בנבו, 31.3.2005) (להלן: פ"ד בורוביץ).

² תכליות אלו הוכרו בפסיקת בית המשפט העליון. ראה לדוגמה, בש"פ 9849/06 קרוכמל נ' מ"י (פורסם בנבו, 1.1.2007) (להלן: עניין קרוכמל); פ"ד בורוביץ, לעיל ה"ש 1.

5. ראיון עם העד מאפשר לתובע להסביר לעד את הפרוצדורה המשפטית, ליצור מערכת יחסים תקינה עם העד, לנסוך בו ביטחון לקראת עדותו ולהדגיש בפניו את החשיבות שבאמירת אמת בבית המשפט.

ג. התווית מדיניות התביעה

6. טיבו, אופיו ומחלכו של ראיון עד הנם תלויי הקשר ונסיבות, ולתובע שיקול דעת רחב באשר לדרך ניהול הראיון, והכל בכפוף לכך שיוגשמו תכליותיו של מוסד הראיון, בהתאם למכלול השיקולים והמבחנים כפי שיפורט להלן:

אופן ניהול הראיון – כללי

7. ראיון עד יתקיים על פי הכללים הבאים:

(1) תובע המראיין עד יבאר בפתח הדברים את מטרת הראיון ויבהיר לעד כי מדובר בחליך תקין, שגרתי ומותר על פי דין;

(2) ראיון עד יתקיים עם כל עד בנפרד;

(3) תובע המראיין עד יימנע מלהדריך את העד באשר לתוכן עדותו;

(4) תובע ייתן עדיפות, ככל הניתן בנסיבות העניין, לקיום הראיון "פנים אל פנים", להוציא כאשר סד הזמנים אינו מאפשר זאת או כאשר מדובר בעדות טכנית וכדומה;

(5) ככלל, בעדויות טכניות, ניתן להסתפק בראיון טלפוני וניתן לעשות כן, גם במקרים חריגים נוספים;

(6) התעורר אצל תובע חשש כי העד מניפולטיבי, או עד "מטעם", או שיש היתכנות גבוהה כי ימסור דברים מהותיים הסותרים דברים שמסר בהודעותיו במשטרה, ישקול לקיים את הראיון, ככל הניתן, בנוכחות עובד פרקליטות / יחידת תביעה נוסף;

(7) ככלל, ראיון עד, שעדותו אינה טכנית בלבד, יתקיים במשרדי התביעה. עם זאת, במקרים רבים, אילוץ זמן ומשאבים אינם מאפשרים זאת. על כן, במקרים אלה, ניתן לקיים הראיון גם בבית המשפט, במשטרה, במשרד ממשלתי וכדומה. ניתן לקיים ראיון עד בזירת האירוע, ככל שמתעורר צורך בכך;

(8) ככלל, ראיון לא יתקיים בביתו של העד, במקום עבודתו (למעט ראיון מומחים) או במקום ציבורי שלא פורט לעיל, אלא בנסיבות חריגות;

(9) ככל שהתובע סבור כי קיום הראיון עם העד עלול לפגוע בניהול התיק ובחקר האמת, מסור לו שיקול הדעת לסיים את הראיון בכל שלב, והוא אף רשאי לשקול להימנע מקיומו במקרים המתאימים;

(10) התעורר צורך במתורגמן לקיום הראיון, יוודא התובע כי המתורגמן אינו עד או בעל עניין בתיק;

(11) מצא תובע כי לצורך מימוש תכליות מוסד ראיון העד נדרשים ראיונות נוספים עם העד, יעשה כן;

(12) עד המתייצב לראיון במשרדי התביעה, יהיה זכאי ככלל להשתתפות בהוצאות נסיעתו, והכל בכפוף ובהתאם למגבלות, להסדרים ולכללים הפרטניים שיקבעו לעניין זה, בתיאום ועל דעת הנהלת המשרד והגורמים המוסמכים לעניין.

כללי ניהול ראיון עד

8. ניתן להתחיל ראיון עד בשמיעת גירסת העד לאירוע (ובהמשך להציג בפניו הודעות שמסר במשטרה), וכן ניתן להתחיל הראיון בהצגת הודעותיו של העד במשטרה, הכל לפי שיקול דעת התובע.

9. תובע המראיין עד יסביר לו על תהליך מתן העדות בבית המשפט. כך למשל, ניתן לפרט על שלבי חקירתו (חקירה ראשית, חקירה נגדית, חקירה חוזרת, חקירה ע"י בית המשפט), על נוכחות הנאשמים באולם, על העובדה שהודעותיו כפי שנמסרו במשטרה כמו גם הדברים שנמסרים על ידיו בראיון, אינם מונחים בפני בית המשפט שישמע את עדותו, על אפשרותו לבקש להוסיף דבר מה במקרה שבו תשובתו נקטעת וכן ניתן להסביר לעד על גורמים נוספים שעשויים להיות מעורבים בתהליך, כגון מתורגמן, קלדן וכיו"ב.

10. תובע המראיין עד, יסביר לו אודות מהות אזהרתו של העד על ידי בית המשפט וחובתו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד.

11. תובע יבחר לעד שכאשר הוא אינו יודע את התשובה לשאלה מסוימת מותר ואף חובה עליו לומר זאת.

12. תובע ידגיש בפני העד שעליו להעיד מזיכרונו ומידיעתו בלבד, ולהימנע מניחוש, סברה או השלמות על פי הגיון הדברים וכיוצא בזה. יש לומר לעד כי ככל שזיכרונו אינו וודאי, עליו לציין זאת בעדותו.

13. ככלל, תובע יתמקד בראיון בנושאים שאודותיהם העיד העד במשטרה, ובגדר כך רשאי תובע לשאול שאלות הבהרה.

14. להלן יפורטו הכללים לעניין הצגתם של מסמכים וראיות בפני העד במהלך הראיון:

(1) ככלל, תובע המראיין עד לא יציג בפניו דבר מלבד הודעתו ונספחיה, וכן ניתן להציג מסמכים שהעד היה שותף בעריכתם. ככלל, לא יציג תובע בפני העד את כתב האישום, וזאת כדי למנוע השפעה אפשרית על עדותו; לגבי נפגע עבירה, ראה סעיף 9 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001 והנחיית פרקליט המדינה 14.7 בעניין זה, הקובעים, בתמצית, כי נפגע עבירה זכאי לעיין בכתב האישום נגד הנאשם, בכפוף לסייגים של קיום איסור על פי דין או טעמים מיוחדים שבגינם סבר פרקליט המחוז או ראש יחידת התביעות במשטרה שאין להתיר העיון.

(2) לצורך מימוש תכליות הראיון, ניתן להציג בפני העד ראיות חפציות, כגון מסמכים, אם אלה הוצגו לו במשטרה.

(3) ניתן להציג בפני העד ראיות חפציות שלא הוצגו לו במשטרה, אם הצגתן קשורה לנושאים שעלו בעדותו, ובלבד שמדובר בראיות אשר העד היה שותף להכנתן; השתתף בעריכתן; היה צד להן, טיפל בהן, שלח אותן, קיבל אותן וכיו"ב; זאת, אלא אם נמצא כי הצגת הראיות בפני העד במסגרת הראיון עלולה להביא להשפעה פסולה על עדותו.³

(4) ראיות חפציות שאינן מן הסוג שפורט בס"ק (1) עד (3) – לא יוצגו בפני העד בראיון.

(5) אין באמור בס"ק (2) או (3) כדי למנוע במקרים המתאימים העברת בקשה למשטרה להשלים חקירת העד לצורך הצגת ראיות חפציות נוספות בפניו, אם נדרש הדבר.⁴

15. ככלל, יש להימנע מלהציג בפני העד את ההודעות שמסרו עדי תביעה אחרים או גרסה שמסר עד תביעה אחר. עם זאת, ניתן להציג בפני העד תרחישים וטענות שעלולות לסתור את עדותו, ואשר עשויות להיות מבוססות על גרסאות שנמסרו בחקירה, ובלבד שההתייחסות אליהן תהא כאפשרות מעין "תיאורטית" (כך למשל ניתן לשאול: "וואם

³ ראה לעניין זה עניין קרובמל, לעיל ה"ש 2.

⁴ ראה לעניין זה הנחיה 6.11 להנחיות פרקליט המדינה שעניינה השלמת חקירה.

תעלה טענה X, מה תהיה תגובתך?"). בכל מקרה, על התובע לתת דעתו לחשש מפני תיאום גרסאות או הדרכת העד. הכללים בנדון הם שונים כאשר מדובר בעד מומחה (ראה לחלף).

16. אין להציג בפני העד הודעות של הנאשם ושל עדי הגנה במשטרה, אולם, ניתן לעמת את העד עם גרסת הנאשם וההגנה כפי שהיא עולה מחומר החקירה או שעלתה או עשויה לעלות בבית המשפט, מבלי לציין שזו גרסה שמסר הנאשם או עד הגנה (כך למשל, ניתן להציג בפני העד את השאלה: "ואם ההגנה תטען X, מה יש לך לומר על כך?").

17. תובע המראיין עד רשאי לעמתו עם סתירות בהודעותיו (בשאלות כגון: "בעדותך מיום ... אמרת X ובעדותך מיום ... אמרת Y, מה הסברך לכך?"), וזאת כדי ללבן את גרסתו כחלק מהכנתו לעדות בבית המשפט, והכל בכפוף לנקיטת משנה זהירות כדי שלא תהא השפעה או "זיהום" אפשרי של גרסתו, או הכוונה לגרסה מסוימת.

18. תובע המראיין עד רשאי לקיים עימו מעין "סימולציה" של חקירה נגדית, ובכלל זאת גם רשאי לעמתו עם טענות הצפויות לעלות בחקירה, וזאת כל עוד הדבר נעשה לתכלית שלשמה נועד מוסד ראיון העד ובהתאם לעקרונות המפורטים בהנחיה זו.

19. תובע יציין בפני העד את החובה להימנע מלשוחח עם עדי תביעה אחרים עד לאחר סיום מתן עדותו ועדותם בבית המשפט, וככל שהדבר אינו אפשרי (כדוגמת בני משפחה), יציין האיסור לשוחח על תכנים הנוגעים בעדות עצמה.

20. תובע יימנע מלמסור לעד נייר כתוב הכולל את השאלות אותן הוא מתכוון לשאול אותו בחקירה ראשית.

הצגת הודעותיו של עד

21. תובע יאפשר לעד לעיין בכל הודעותיו במהלך הראיון. בנסיבות מסוימות ניתן גם להפנות את העד לקטעים מסוימים בהודעותיו, ובלבד שניתן לו לעיין במכלול הודעותיו ככל שביקש זאת. בנוסף, ניתן לומר לעד מהם הקטעים מתוך הודעותיו הרלוונטיים לדיון ומהם הנושאים מתוך עדותו עליהם הוא נקרא להעיד מטעם התביעה.

22. ככלל, יש להימנע מליתן בידיו של העד עותק מהודעותיו לקחת עמו. אין גם לתת בידיו העד פראפרזות מתוך הודעותיו או סיכום שלהן. עם זאת, במקרים חריגים, כגון במקרה בו מדובר בעד שהיקף הודעותיו נרחב ביותר או בעד חולה שאינו יכול להגיע למשרדי התביעה, ניתן לאפשר לעד לקחת הודעותיו עמו לביתו לפרק זמן מוגבל שאורכו יקבע בהתאם לכמות החומר ומשאבי הזמן הנדרשים על מנת לעיין בו. פרק זמן זה יקבע באישור ראש יחידה או סגנו, תוך אזהרת העד שאסור לו להציג ההודעות לאיש.

ראיון עד טרם הגשת כתב אישום

23. ראיון עד יכול להתקיים גם עובר להגשת כתב האישום, ובין היתר לצורך גיבוש ההחלטה בעניין הגשת האישום.

24. תובע רשאי לקיים ראיון עד טרם הגשת כתב אישום על מנת לאפשר לעצמו התרשמות מן העד, מעדותו, ממנהימנותו ומהאופן שבו הוא צפוי לעמוד בחקירה בבית המשפט. חשיבות יתרה בקיום ראיון עד טרם הגשת כתב אישום עשויה להיות כאשר מדובר בתיק הצפוי להיות מוכרע במידה רבה על סוגיות שבמנהימנות (כך לדוגמה: בעבירות מין שבחן העדות המרכזית היא עדות המתלונן).

25. ראיון עד טרם הגשת כתב אישום יערך ככלל, לאחר שהתיק הועבר לתביעה ומטרתו אינה חקירה ואיסוף מידע נוסף, אלא סיוע לתובע במילוי תפקידו, ובהקשר דנן, לסייע לתובע לגבש עמדתו ביחס לעד לקראת קבלת החלטה אם קיים סיכוי סביר להרשעה⁵. במקרים שיש צורך בכך, ניתן לאפשר ראיון עד גם בטרם הועבר התיק לתביעה, ובלבד שחקירת העד הסתיימה והחקירה בכללותה נמצאת בשלב מתקדם. ככלל, המועד הנכון לקיומו של הראיון הנו רק לאחר שהתובע עבר על כל חומר הראיות והנחה לבצע את כל השלמות החקירה שנראות מהותיות לבחינת עדות העד וקיבל אותן, והכל כדי שהראיון יהיה אפקטיבי, ועל מנת שניתן יהיה להתרשם מאמינות העד ומיכולתו להסביר סתירות וקשיים ראיתיים.

26. במקרה שבו במהלך ראיון עד כאמור הגיע תובע למסקנה כי נדרשת השלמת חקירה, עליו להורות למשטרה לעשות כן.

27. הכללים בנוגע לידוע ההגנה בדברים חדשים שעלו בראיון, יחולו גם על ראיון עד שהתקיים טרם הגשת כתב אישום⁶.

ראיון עם העד במהלך עדותו

28. יתכנו מקרים חריגים בהם יתעורר צורך לקיים ראיון/ות לעד במהלך עדותו הראשית, וניתן לעשות זאת אם נמצא טעם ראוי לכך, כדוגמת חלופ זמן ניכר בין תחילת מתן העדות להמשכה⁷. ראיון שכזה יקום רק באישור פרקליט מחוז/ראש יחידת תביעות.

⁵ בשי"פ 6740 מדינת ישראל נ' פלוני, בפס' 13 (פורסם בנבו, 15.10.2013).

⁶ שם, פסקה 13. ועוד לעניין פירוט השיקולים שיש לשקול בשאלת מסירת דברים שעלו בראיון לידי ההגנה, ראה בשי"פ 3221/12 פלוני נ' מדינת ישראל, בפס' 6 ואילך (פורסם בנבו, 1.7.2012).

⁷ ע"פ 840/79 גבריאל נ' מ"י, פ"ד לה (2) 371.

(1) מצא תובע כי קמה הצדקה לראיין עד במהלך עדותו הראשית, יודיע על כך מראש לבית המשפט ולסניגור, ויקיים את הראיון בכפוף לכללים המפורטים בהנחיה זו;

(2) בראיון מסוג זה יש לנקוט זהירות יתרה לבל יהפוך הראיון ל"מקצה שיפורים" של העדות הראשית שנמסרה, ובפרט יש להשתדל להימנע ככל הניתן מלשוחח עם העד על מה שכבר העיד לגביו;

(3) תובע המראיין עד במהלך חקירה ראשית, רשאי להציג לעד את פרוטוקול עדותו הראשית בבית המשפט וכן הודעות שמסר במשטרה. ככלל, למעט בנסיבות חריגות המצריכות זאת, אין להציג לעד חלקים מהודעותיו המתייחסים לנושאים שהעד כבר העיד לגביהם בבית המשפט;

(4) תובע ימנע מלראיין עד לאחר תום חקירתו הראשית. יחד עם זאת, במקרים שהחקירה הנגדית או המשכה נדחו לישיבה אחרת, הרי שלקראת אותה ישיבה תובע רשאי להציג לעד את פרוטוקול עדותו (ראשית וגם נגדית), לפני המשך עדותו, כדי שיוכל לרענן זכרונו באופן עצמאי ומבלי שיקיים כל שיח נוסף עם העד, ובלבד שיוודיע על כך לבית המשפט ולסניגור מראש. הודעה כזו יש למסור, ככל הניתן, כבר במהלך הדיון שבמסגרתו נקבע דיון המשך לחקירה הנגדית.

תיעוד ראיון ומעמדו בתרשומת פנימית/חומר חקירה

29. פרקליט המראיין עד יערוך תרשומת אודות עצם עריכת הראיון. במקרה שבו העד חזר על עיקרי דבריו מהודעתו במשטרה, ואין הבדל בין הדברים (למעט בנקודות שוליות שאינן מהותיות), יצוין הדבר בתרשומת הפנימית ואין צורך לפרט מעבר לכך. במקרה כזה, המדובר בתרשומת פנימית שאינה מהווה "חומר חקירה" כמובנו בסעיף 74 לחסד"פ ואין חובה להעבירה להגנה.

30. מסר העד פרטים מהותיים נוספים על אלו שמסר בעדותו במשטרה או שינה גרסתו בעניינים מהותיים / עניינים בעלי משמעות, יערוך התובע תרשומת המשקפת את הדברים שנאמרו, וככל שהדבר נדרש להבנת העניין, יפרט גם את השאלות שנשאלו בקשר עם פרטים אלו. תרשומת זו תועבר להגנה, בכפוף למפורט להלן:

(1) הוסיף העד או שינה מגרסתו בהיבטים מהותיים, יתעד התובע את הדברים וישקול להפסיק את הראיון ולהפנות את העד לגביית עדות נוספת במשטרה. במקרה שבו הופנה העד להשלמת חקירה במשטרה, התרשומת אודות הראיון תועבר להגנה יחד עם השלמת החקירה;

(2) הוסיף העד או שינה מגרסתו בהיבטים שהנם בעלי משמעות, אך שאינם מצדיקים השלמת חקירה, יערוך התובע תרשומת על הדברים ששמע ויעבירנה להגנה;

(3) חזר בו העד מתלונתו או ביקש לבטלה במהלך הראיון, ימסור התובע תרשומת על כך לסניגור;⁸

31. תרשומת אודות פרטים שונים או חדשים שמסר העד, תכתב על ידי התובע – המראיין, או על-ידי אדם מטעמו הנוכח בראיון.

ראיון עם עד המגלה "עוינות" לתביעה במהלך הראיון

32. במקרה שבו העד המראיין מגלה "עוינות" מובהקת כלפי התביעה, כגון: בכך שהוא חוזר בו מעדותו, משנה פרטים מהותיים בגרסתו וכדומה, אין התובע רשאי להתעמת עם העד או לנסות להחזירו לגרסתו המקורית, אלא ככלל יפסיק את הראיון, יתעד את ה"עוינות" ויעביר את התיעוד להגנה. במקרה כזה על התובע לשקול אם יש מקום להפנות את העד למשטרה לצורך תיעוד גרסתו החדשה, על פי הכללים שפורטו לעיל.

ראיון עם עד שהוא שותף לעבירה

33. תובע רשאי להזמין שותף לעבירה שהנו נאשם במשפט אחר, או שטרם הוגש נגדו כתב אישום, אך יש סיכוי סביר שכך יעשה, רק כדי לרענן את זכרונו בדרך של הצגת הודעותיו בפניו, הצגת מסמכים, או חומרים רלוונטיים אחרים. היה "העד" שותף לעבירה המואשם באותו האישום ביחד עם הנאשם, לא יתקיים עימו ראיון עד. במקרים חריגים, באישור פרקליט מחוז, ניתן לראיין שותף לעבירה שאינו עומד לדין ביחד עם הנאשם ולבצע ראיון מלא ולא להסתפק ברענון, בהתאם לאמור בהנחיה זו, על נושאים שבהם העד אינו שותף לעבירה.

34. הזמנה שכזו תעשה בהסכמת סניגורו של המוזמן לראיון. כאשר הנאשם אינו מיוצג, תתבקש הסכמת המוזמן עצמו להגיע לראיון.

35. ככלל, יש להשתדל שתובע המראיין עד שהנו שותף לעבירה, יהיה תובע שאינו מנהל את משפטו של אותו עד.

36. האמור לעיל אינו חל על עדי מדינה שעל הזמנתם לראיון עד לא יחולו המגבלות שפורטו בפרק זה.

⁸ ראה דברים ברוח זו: ע"פ 1596/15 עידן אסמריאו משישה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 12.7.2016).

ראיון עם נפגע עבירה

37. תובע המקיים ראיון עם עד שהוא נפגע העבירה, יפעל על פי חוק זכויות נפגעי עבירה והנחיות פרקליט המדינה הנוגעות לעניין זה.

ראיון עם עד קטין ועד בעל "מוגבלות"

38. תובע המראיין עד קטין או בעל "מוגבלות", ייתן דעתו למאפייני הייחודיים של העד בשל גילו/מצבו, ינקוט משנה זהירות לגבי האפשרות להשפעה על גרסתו. לגבי בעל "מוגבלות", ישקול התובע להסתייע בגורמים מקצועיים רלוונטיים במקרה הצורך.

39. ככלל, קטין יזומן לראיון באמצעות הוריו או אדם אחר שנתבקש על ידיו ויתאפשר להם או למי מהם להיות נוכחים בזמן הראיון, וזאת כל עוד לא נמצאה מניעה לכך (כך לדוגמה, כאשר הקטין העדיף שלא לעדכן את הוריו אודות עדותו, כאשר הקטין לא חש בנוח לספר את גרסתו בנוכחות הוריו, כשההורים הנם עדים / נאשמים או כשקיים סיכוי כי יהיו עדי הגנה, אין מקום לאפשר את נוכחותם בעת הראיון).

40. ככלל, וברוח החוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955, הקובע כי חוקר ילדים יהיה נוכח במהלך העדות קטין (מתחת לגיל 14) בבית המשפט, יש לזמן את חוקר הילדים להיות נוכח גם במהלך הראיון. הודיע חוקר הילדים כי אין צורך בנוכחותו בעת הראיון, ניתן לקיים הראיון בלעדיו.

ראיון עם חוקרים ושוטרים

41. בשונה מראיון של עד "רגיל", הרי שבמקרה של ראיון עם חוקר או שוטר, המדובר בעד אשר עשוי היה בזמן אמת להיחשף לכלל חומר הראיות הקיים בתיק. למרות זאת, ככלל, עד כאמור יופנה להודעות או מסמכים שנערכו על ידיו או שהיה שותף לעריכתם בלבד. על אף האמור, נמצאה הצדקה להציג בפני העד מסמכים מחומר החקירה שלא נכתבו על ידיו ושלא היה שותף לעריכתם, הקשורים ונדרשים לצורך עדותו שלו, ישקול התובע לאפשר זאת, ובלבד שלא מתקיים חשש ממשי לתיאום עדויות כתוצאה מכך.

42. היה העד האחראי על החקירה, רשאי התובע לאפשר לו לעיין במסמכים אחרים הרלוונטיים לעדותו, לרבות עדויות שנגבו במהלך החקירה, כגון מסמכים שיש בהם כדי להסביר את הצעדים שנקטו במהלך החקירה, את שיקולי הרשות החוקרת, וכן כל נושא אחר שיהיה בו כדי לסייע להעיד עדות אפקטיבית באשר להתפתחות החקירה, והכל אלא אם נמצאה מניעה לכך.

ראיון עם עד מומחה

43. כידוע, עד מומחה רשאי להעיד על סברה העולה, למיטב הבנתו המקצועית, מאוסף של נתונים המונחים בפניו. לעתים העד המומחה שותף בעצמו לאיסוף הנתונים – וזאת כאשר הוא מבצע בעצמו בדיקות בממצאים הנוגעים לתיק. בתפקידו זה מעיד העד המומחה ככל עד אשר קלט עובדות בחושי.

44. את השיח עם מומחה יש לתעד על פי הכללים שלעיל. לפיכך, מקום שבמהלך השיח מוצגת למומחה שאלה מהותית, שלא הוצגה לו קודם לכן, ומקום שהעד מוסיף מידע מהותי, או משיב תשובה המוסיפה או גורעת באופן מהותי מדבריו הקודמים – יש לתעד את הדברים – הן את השאלות והן את המענה הניתן על ידי המומחה, ולהעביר זאת כחומר חקירה להגנה. בנוסף, במקרה שכזה יש לשקול לבקש מהמומחה לתקן את חוות הדעת או להוסיף עליה. לאחר שתתקבל חוות הדעת העדכנית או הנוספת, יעבירה התובע לידי ההגנה.

45. רגישות מיוחדת יש לתת לשלב שבו המומחה עדיין לא הכין את חוות דעתו. בשלב זה יש לחתור לכך שעיקר הקשר יתקיים בכתב. ואולם, בנסיבות שבהן הדבר נדרש, ניתן לקיים את השיח גם בעל-פה, באישור ממונה ומעלה (או דרגה מקבילה בתביעה המשטרתית), ובלבד שהדברים יתועדו ברמת תיעוד גבוהה ויועברו להגנה.

46. בהיותו עד המוסר עדות סברה, רשאי תובע להציג לעד המומחה במהלך ראיון, עובדות ומסמכים שלא נוצרו על ידיו ושעליהם לא הסתמך בחוות דעתו, ככל שאלו נוגעים בהיבטים הקשורים ומשליכים על חוות דעתו המקצועית, ובכלל זה פרטים אודות גרסת הנאשם או תזת ההגנה, שאלות הבהרה בקשר לחווי"ד שהוגשה מטעם ההגנה וכדומה. במקרים בהם שינה המומחה מחוות דעתו עקב כך, ינהג התובע כמפורט בסעיף 44 לעיל. תובע רשאי להציג שאלות אלה למומחה בעצמו במהלך ראיון, ואין הוא נדרש להורות על השלמת חקירה לשם כך.